

ทิศทางอาชีพคนไทยยุคหลัง AEC ปี 2558 (Post-2015)

น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล

นักวิจัย

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD)

www.itd.or.th

ตีพิมพ์ : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section : ASEAN+

ปีที่ 4 ฉบับที่ 185 วันอังคารที่ 7 เมษายน 2558

หน้า 1 คอลัมน์ "อาเซียน Business Forum"

ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังเร่งดำเนินงานเพื่อก้าวสู่ AEC เต็มรูปแบบในปลายปี 2558 ทั้งเร่งลดภาษีสินค้า ปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายสินค้ามากขึ้น การเร่งรัดเปิดเสรีภาคบริการและอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ โดยดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2538 ส่งผลต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีศักยภาพและมีความพร้อม เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าไปจัดตั้งธุรกิจการให้บริการ และการเดินทางเข้าไปให้บริการของบุคลากรวิชาชีพ ปัจจุบันได้ลงนาม MRA ใน 8 สาขา ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี นักสำรวจ สถาปนิก วิศวกร และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ปัจจุบันอาเซียนได้เริ่มประกาศเป้าหมายและการดำเนินงานหลังปี 2558 (Post-2015) โดยเร่งแก้ปัญหาการดำเนินการที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตาม AEC โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดและ/หรือยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี การผลักดันให้ปรับปรุงกฎระเบียบภายในประเทศที่ยังไม่เอื้อต่อการเปิดเสรีทางการค้าและบริการ การอำนวยความสะดวกทางการค้าโดยเฉพาะด้านกายภาพ และมุ่งเน้นลงทุนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสีเขียว

จากเป้าหมายหลัง AEC ปี 2558 แสดงให้เห็นว่า อาชีพที่ตลาดอาเซียนยังต้องการอีกมากยังคงเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงอาชีพด้านภาคบริการต่าง ๆ เช่น อาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดิจิทัล - ออนไลน์ และอาชีพด้านภาคบริการธุรกิจการท่องเที่ยว อาชีพด้านการจัดการโลจิสติกส์และการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน การขนส่งทางอากาศ คอมพิวเตอร์ อาชีพในภาคบริการโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและสุขภาพ

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการว่างงานต่ำที่สุดในอาเซียน กองวิจัยตลาดแรงงานกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจากสำนักงานสถิติแห่งชาติรายปี ตั้งแต่ปี 2544 - 2552 รวม 9 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีงานทำในหมวดอาชีพผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมงยังคงมีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับทุกหมวดอาชีพ

แต่จำนวนผู้มีงานทำบางประเภทอาชีพในหมวดนี้มีแนวโน้มลดลงอย่างมาก เช่น ประเภทอาชีพผู้ผลิตผลิตภัณฑ์นมและเลี้ยงสัตว์ ลดลงเฉลี่ยปีละ 111,662 คน ประเภทอาชีพผู้ทำงานเกษตรและประมงในเชิง

เศรษฐกิจแบบยังชีพ ลดลงเฉลี่ยปีละ 13,317 คน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัญหาภาวะ การเปลี่ยนแปลงของ สภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ และการเสียเปรียบกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม มากกว่าทั้งในด้านกำลังคน ความรู้ เทคโนโลยี และการตลาด

แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างการผลิตของประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ประเทศพัฒนาแล้วที่จำนวนผู้มีงานทำในภาคบริการมีจำนวนมากกว่าภาคเกษตรหลายเท่า เช่น ในประเทศ สหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป และ ญี่ปุ่น เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของ ประเทศไทยส่งผลให้ผู้มีงานทำในภาคเกษตรเปลี่ยนไปทำงานในภาคบริการเพิ่มมากขึ้น อาชีพที่มีแนวโน้มว่ามี จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ พนักงานขายสินค้าในร้านค้า และพนักงานสาธิตสินค้า

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทิศทางการเปลี่ยนแปลงอาชีพคนไทยมีแนวโน้ม เปลี่ยนแปลงไปยังตลาดภาคบริการมากขึ้น แต่ยังมีกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง เพราะอาชีพในภาคบริการบาง ประเภทยังต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญในระดับสูง และเป็นกลุ่มอาชีพที่มีรายได้สูง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 33,936 คน เช่น นักบิน วิศวกร ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา ผู้บริหารระดับสูงใน ภาคเอกชน ผู้พิพากษา สถาปนิก เป็นต้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพคนไทยโดยส่วนใหญ่ที่ยังคงเป็น ผู้ปฏิบัติงานด้านการเกษตร ประมง และภาคการผลิตด้านอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรมครัวเรือน และ อุตสาหกรรมขนาดย่อม) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท และมีจำนวนมากกว่า 16 ล้านคน

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ภาครัฐควรให้การดูแลและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดกับ กลุ่มอาชีพด้านการเกษตรและประมง และภาคการผลิตด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นกลุ่มอาชีพที่ไม่มี อำนาจในการต่อรอง และเสียเปรียบกลุ่มทุนขนาดใหญ่ในทุก ๆ ด้าน โดยต้องส่งเสริมให้สามารถยกระดับฐานะ ทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างขีดความสามารถ เช่น การสนับสนุนให้เพิ่มผลผลิต (Productivity) ด้วยเทคโนโลยี สมัยใหม่เพื่อลดต้นทุนในการผลิต รองรับการแข่งขันที่มีแนวโน้มเข้มข้นขึ้น สำหรับกลุ่มประกอบอาชีพใน อุตสาหกรรมครัวเรือนและอุตสาหกรรมขนาดย่อม รัฐต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการรวมกลุ่มใน รูปแบบคลัสเตอร์ เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น ฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะฝีมือ และสนับสนุนเงินทุน เพื่อการพัฒนาวิธีการผลิตและการขยายกิจการ

สำหรับด้านภาคการผลิตและภาคบริการยังต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทโครงสร้างเศรษฐกิจ โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคบริการที่มีอัตราการขยายตัวสูงมาก ในหลายอาชีพ เช่น อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีกค้าส่ง ธุรกิจเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว การรักษาความ ปลอดภัย และธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นต้น โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนจะต้องให้ความสำคัญ กับการเตรียมกำลังคน โดยฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สมัยใหม่ รวมถึงการฝึกอบรมด้านภาษาเพื่อการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ เพื่อปรับตัวรองรับโอกาสทางอาชีพ ในตลาดอาเซียนหลังยุค AEC ปี 2558 (Post-2015)

Word Search: The trend of Thai people career in AEC post-2015